

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Bevolkingstrends

Naturalisatie in Nederland: wie en waarom?

2015 | 12

Floris Peters

Universiteit Maastricht / Centraal Bureau voor de Statistiek

Hans Schmeets

Centraal Bureau voor de Statistiek / Universiteit Maastricht

Maarten Vink

Universiteit Maastricht / European University Institute

Naturalisatie biedt bepaalde voordelen, zoals een permanente verblijfsstatus en de toegang tot banen. Echter, niet alle migranten naturaliseren vanaf het moment dat zij hiertoe in staat zijn, en sommige migranten kiezen nooit voor naturalisatie. Dit artikel beschrijft welke immigranten vooral naturaliseren en hun motivering. Zo blijkt dat een groter deel van de jonge immigranten naturaliseert dan ouderen. Tevens speelt de partner een belangrijke rol in de keuze om al dan niet te naturaliseren. Migranten met een Nederlandse partner hebben een grotere kans zelf ook te naturaliseren, terwijl dit voor migranten met een niet-Nederlandse partner juist omgekeerd is. Ook het herkomstland is relevant: migranten uit economisch minder ontwikkelde en politiek instabieler landen zijn meer geneigd te naturaliseren.

1. Inleiding

Met 'nationaliteit' wordt vastgesteld tot welk land een persoon behoort. Deze verbintenis impliceert zowel rechten als plichten. Onder deze rechten valt een gegarandeerde verblijfsstatus, het recht te stemmen tijdens verkiezingen en diplomatieke bescherming. Echter, naturalisatie kan tevens bijdragen aan de arbeidsmarktpositie van migranten. Naturalisatie biedt bijvoorbeeld toegang tot banen waarvoor personen met een buitenlandse nationaliteit zijn uitgesloten, zoals de politie of de krijgsmacht. Tevens kan het bezit van de nationaliteit van het bestemmingsland een indicatie voor werkgevers zijn dat de migrant in kwestie geïntegreerd is aan diens verblijf in dit land, waardoor het risico om deze persoon aan te nemen als minder groot ervaren wordt: het zogenoemde signaal-argument.

Naturalisatie biedt dus formele en informele voordelen, maar niet alle migranten naturaliseren vanaf het moment dat zij hiertoe in staat zijn, en sommige migranten kiezen nooit voor naturalisatie. De verklaring hiervoor wordt gezocht in de sociaal-economische en sociaal-culturele integratie van migranten: naarmate migranten meer geïntegreerd zijn, zullen ze ook vaker de nationaliteit van het land van herkomst aannemen (Portes en Curtis, 1987). Daarbij wordt erop gewezen (Yang, 1994) dat migranten zelfbewuste, rationele actoren zijn die calculerend beslissingen nemen. In deze kosten-batenoverweging is met name de levensfase relevant. Zo zullen migranten die op latere leeftijd migreren minder geneigd zijn te naturaliseren omdat de vereiste investering voor naturalisatie, in termen van financiële kosten, alsmede een eventuele taal- of integratietoets, minder opweegt tegen de beperkte periode waarin zij de voordelen van naturalisatie genieten. Daarentegen is naturalisatie voor jongere migranten die besloten hebben langdurig in het land van bestemming te verblijven een interessante en lucratieve investering (Bevelander en Veenman, 2008). Bovendien zijn dergelijke beslissingen niet louter een individuele aangelegenheid, maar vinden plaats in de context van linked lives, (Elder, 1994) het sociale netwerk van vrienden, familie en de omgeving. Aannemelijk is dat personen die samenleven en een belangrijk onderdeel van elkaars leven vormen, ook samen tot belangrijke beslissingen komen. Zo zullen migranten met een al dan niet genaturaliseerde partner met de nationaliteit van het bestemmingsland eerder geneigd zijn zich voor langere tijd in dit land te vestigen (Bevelander en Helgertz, 2014). Hun partner heeft immers al een binding met dit land, omdat de partner hier geboren is, of omdat de partner heeft geïnvesteerd in het verkrijgen van de nationaliteit van het bestemmingsland. Motieven voor naturalisatie kunnen ook intergenerationeel van aard zijn. Migrant met jonge kinderen zullen eerder geneigd zijn hun toekomstplannen op het

bestemmingsland te richten en dus te naturaliseren, aangezien zij gebaat zijn bij een stabiele situatie waarin hun kinderen kunnen opgroeien (Yang, 1994). Bovendien kan naturalisatie mogelijkheden voor opwaartse sociale mobiliteit van de kinderen bevorderen in landen waar bij wet geregeld is dat jonge kinderen met de ouders meenaturaliseren (Street, 2013). In die zin vindt de overweging al dan niet te naturaliseren in ieder geval deels plaats op gezinsniveau, en naturaliseren partners – en hun eventuele kinderen – vaak in hetzelfde jaar (Bevelander en Helgertz, 2014).

Maar niet alleen spelen individuele kenmerken een rol bij de naturalisatiekeuze. Ook het land van herkomst doet ertoe (Vink, Prokic-Breuer en Dronkers, 2013). Migranten uit landen waar de levensstandaard laag ligt en de mogelijkheden voor opwaartse sociale mobiliteit beperkt zijn, zullen willen voorkomen dat ze teruggestuurd worden naar het land van herkomst. Datzelfde geldt voor politiek instabiele landen waar vrijheid en veiligheid onzeker zijn. Voor deze migranten is de gegarandeerde verblijfsstatus die naturalisatie biedt bijzonder relevant en waardevol. Dit in tegenstelling tot migranten uit meer ontwikkelde of politiek stabiele landen, voor wie juist de oorspronkelijke nationaliteit belangrijk kan zijn om eenvoudige terugkeer naar het herkomstland te faciliteren. Daarnaast is ook wetgeving omtrent dubbele nationaliteiten van belang. De mogelijkheid tot een dubbele nationaliteit biedt zowel de rechten verbonden aan de nationaliteit van het bestemmingsland, als de voordelen van de oorspronkelijke nationaliteit. Wanneer migranten verplicht zijn hun oorspronkelijke nationaliteit op te geven wanneer zij naturaliseren, zijn de implicaties van dit besluit ingrijpender. Zo zal bijvoorbeeld het contact met achtergebleven familie en vrienden lastiger kunnen worden. In bepaalde gevallen is tevens het ontvangen van een erfenis uit het land van herkomst problematisch. Meer algemeen krijgt de migratiebeweging een meer definitief karakter wanneer de formele, juridische binding met het land van herkomst verbroken wordt. Met andere woorden, de kosten van naturalisatie zijn groter voor migranten voor wie een dubbele nationaliteit geen optie is. Daardoor zullen zij minder snel geneigd zijn te naturaliseren (Mazzolari, 2009).

Tegen deze achtergrond wordt in dit artikel de naturalisatie onder eerstegeneratiemigranten in Nederland tussen 1995 en 2011 beschreven. In de Nederlandse context is een analyse van naturalisatiegedrag waarbij gebruik wordt gemaakt van longitudinale data nog niet eerder uitgevoerd. Bovendien is in eerdere studies binnen de Nederlandse context nog niet in detail naar de rol van kenmerken van het herkomstland gekeken. Na de beschrijving van de dataset en methoden, worden de resultaten gepresenteerd. Tot slot volgt de conclusie, en een discussie van de resultaten.

2. Methoden

Om naturalisatie onder migranten in Nederland te analyseren wordt gebruik gemaakt van registerdata. Op basis van de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) is een unieke dataset samengesteld, waarbij een koppeling is gemaakt met informatie uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB). Gezamenlijk bevat de dataset persoons- en herkomstkenmerken van vrijwel alle geregistreerde eerstegeneratiemigranten in Nederland. Migranten worden in de dataset door de tijd gevolgd, waarbij transities in persoonskenmerken per dag, en herkomstkenmerken per jaar, bijgehouden worden. Migranten doen hun intrede in de

dataset vanaf het moment dat zij in aanmerking komen voor naturalisatie, tot het punt dat zij naturaliseren, emigreren, of de eindperiode (1 januari 2012) bereiken. Migranten kunnen vijf jaar na het moment van migratie naar Nederland naturaliseren. Deze minimale verblijfsperiode is drie jaar voor migranten met een Nederlandse partner. De maximale periode waarin migranten in de dataset gevolgd worden is daarmee veertien jaar: migranten die in 1995 naar Nederland immigreren, kunnen in 1998 naturaliseren, en gevolgd worden tot 1 januari 2012). Hoewel het gros van de persoons- en herkomstkenmerken slechts bekend is vanaf 1998, is het migratiemoment van migranten ook vóór deze periode beschikbaar, waardoor bekend is of migranten op 1 januari 1998 in aanmerking komen voor naturalisatie.

We richten ons in deze analyse op migranten die naar Nederland zijn geïmmigreerd vanaf 1995 tot en met 2002. De reden voor de selectie van dit migratiecohort is als volgt: wanneer een migrant naturaliseert, wordt deze niet langer in de dataset gevolgd. Migranten uit migratiecohorten vóór 1995 zijn dus (deels) in staat te naturaliseren voor het eerste meetpunt in de dataset (1 januari 1998). Migranten uit deze cohorten die in de dataset zouden komen zijn dus personen die niet genaturaliseerd zijn in de periode vóór 1998, terwijl dat voor in ieder geval een deel van hen wel mogelijk was. Het gevolg is dat er mogelijke selectie optreedt wanneer deze cohorten in de analyse betrokken worden. Om migranten over een substantiële periode te volgen, is ervoor gekozen om ook geen migratiecohorten na 2002 mee te nemen. Daarmee worden immigranten uit alle cohorten tussen 1995 en 2002 voor minimaal negen jaar gevolgd vanaf het moment van immigratie.

Het land van herkomst van migranten wordt bepaald op basis van het geboorteland. Echter, migranten die zelf zijn geboren in het buitenland, maar van wie de ouders geboren zijn in Nederland, hebben om die reden mogelijk meer kennis over bijvoorbeeld de Nederlandse taal of de samenleving. Derhalve is het denkbaar dat deze migranten makkelijker in staat zijn te voldoen aan de eisen voor naturalisatie dan migranten van wie beide ouders in het buitenland geboren zijn. Om die reden wordt de zeer kleine groep migranten waarvan minimaal een ouder in Nederland geboren is uitgesloten van de analyse.

In dit artikel wordt gekeken naar de expliciete keuze om te naturaliseren. Om die reden worden migranten die mogelijk het Nederlanderschap verkregen hebben op een alternatieve wijze uitgesloten van de analyse. Hieronder vallen ten eerste migranten jonger dan 18 jaar, die mogelijk met de ouders mee naturaliseren. De minimale leeftijd op het moment van migratie wordt om die reden op 15 jaar vastgesteld omdat kinderen die op 16- of 17-jarige leeftijd naturaliseren tenminste drie jaar in Nederland moeten wonen met een geldige verblijfsvergunning. Migranten die op 15-jarige leeftijd naar Nederland immigreren in 1995 zijn dus nog niet in staat te naturaliseren voor het eerste meetmoment in de dataset (1 januari 1998). Ten tweede worden migranten geboren in Suriname voor 1975, of in de Nederlandse Antillen uitgesloten, aangezien zij bij geboorte reeds Nederlander zijn. Ten derde worden alleen eerste generatie migranten in de analyse betrokken, aangezien latere generatie migranten het Nederlanderschap potentieel bij geboorte kunnen verkrijgen.

Naturalisatie is vastgesteld middels een variabele die aangeeft of een migrant al dan niet de Nederlandse nationaliteit bezit. De onafhankelijke variabelen kunnen onderverdeeld worden in persoons- en herkomstkenmerken. Onder persoonskenmerken vallen geslacht, leeftijd, het al dan niet hebben van een partner, en het al dan niet aanwezig zijn van jonge kinderen in het huishouden. De leeftijd van migranten wordt bepaald op het moment van migratie. Wat betreft de partner wordt onderscheid gemaakt tussen migranten met een partner van Nederlandse herkomst, een Nederlandse partner van niet-Nederlandse herkomst

(een genaturaliseerde partner), en een niet-Nederlandse partner van niet-Nederlandse herkomst (een partner die niet genaturaliseerd is). Verder wordt gemeten hoe het effect van een genaturaliseerde partner zich door de tijd ontwikkelt door categorieën te maken voor het jaar waarin de partner naturaliseert, de drie daaropvolgende jaren, en de periode na deze drie jaar. Kinderen worden gedefinieerd als jong tot 18 jaar. Bovendien worden alleen migranten waarvan het kind daadwerkelijk onderdeel is van het huishouden geclassificeerd als migranten met jonge kinderen, aangezien verondersteld wordt dat kinderen in dat geval een belangrijke rol spelen in het leven van de migrant.

Herkomstkenmerken omvatten de economische ontwikkeling en politieke stabiliteit van het land van herkomst, en de mogelijkheid om de oorspronkelijke nationaliteit te behouden bij het verkrijgen van het Nederlanderschap. De economische ontwikkeling van een land wordt gemeten door middel van de Human Development Index (HDI). Deze graadmeter bevat indicatoren voor ontwikkeling, zoals het bruto nationaal product, de gemiddelde levensstandaard en het opleidingsniveau. De score varieert tussen 0 en 1, waarbij een hogere score een hoge mate van ontwikkeling vertegenwoordigt. Politieke stabiliteit wordt gemeten met behulp van de Kaufmann Index, een maatstaf voor de kans dat de regering in een land in de nabije toekomst op ondemocratische of gewelddadige wijze afgezet wordt. De score varieert tussen -2.5 en 2.5, waarbij een hoge score een hogere mate van stabiliteit voorstelt. De mogelijkheid tot een dubbele nationaliteit in Nederland is afhankelijk van naturalisatiebeleid in het herkomstland. Dit is ontleend aan de Global Dual Citizenship Database (Vink, de Groot en Luk, 2013), waarin informatie over deze optie geboden wordt voor 199 landen en voor de periode tussen 1960 en 2013. De opties zijn geaggregeerd tot twee categorieën, namelijk wel of geen verlies van de oorspronkelijke nationaliteit bij het verkrijgen van het Nederlanderschap.

Naast de bivariate samenhangen tussen naturalisatie en de persoons- en herkomstkenmerken, is gebruik gemaakt van een Cox Proportional Hazards regression with time dependent covariates (Cox, 1972). Met behulp van deze survivalanalyse wordt het effect van de onafhankelijke kenmerken op de zogenoemde survival time berekend. Binnen de periode waarin een persoon ontvankelijk is voor een bepaalde gebeurtenis, verwijst survival time naar de periode tot deze gebeurtenis plaatsvindt. Deze methode wordt veel toegepast in de medische wetenschap, waar de gebeurtenis doorgaans sterfte is. In ons geval heeft de gebeurtenis betrekking op het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit, en wordt de periode gemodelleerd tot deze gebeurtenis eventueel plaatsvindt.

3. Resultaten

In tabel 3.1 zijn in de vorm van tweewegtabellen de aantallen migranten weergegeven die al dan niet naturaliseren (N = 232 052). Aangezien migranten in de dataset door de tijd gevolgd worden, is voor deze analyse van elke persoon het laatste meetmoment in de dataset geselecteerd. Van deze groep is een op de drie genaturaliseerd, en vrouwen (37 procent) beduidend vaker dan mannen (32 procent). Jonge migranten naturaliseren vaker dan ouderen. Het percentage naturalisaties loopt af van 35 tot 23, met uitbijters onder de uiterste categorieën: jongeren van 15 tot 17 jaar (52 procent) en 75-plussers (12 procent). Ook de gezinssituatie is van belang. Migrant met een partner van Nederlandse herkomst

naturaliseren met 42 procent vaker dan migranten met een partner van niet-Nederlandse herkomst (24 procent). Echter, in het jaar dat de partner van niet-Nederlandse herkomst het Nederlanderschap verkrijgt naturaliseren de meeste migranten (93 procent) ook zelf. In de daaropvolgende jaren loopt dit geleidelijk af tot dicht bij het niveau van migranten met een partner van Nederlandse herkomst, namelijk tot 48 procent. Migrant zonder partner naturaliseren daarentegen zeer weinig: van deze groep is slechts 25 procent genaturaliseerd. Migrant met jonge kinderen naturaliseren aanzienlijk vaker (41 procent) dan migrant zonder kinderen (28 procent).

Ook de kenmerken van het herkomstland sluiten aan bij de verwachting. Migrant uit economisch minder ontwikkelde en instabiele landen naturaliseren relatief vaak. Iets meer dan de helft van de migranten uit landen met een lager dan gemiddelde economisch ontwikkeling (eerste en tweede kwartiel) genaturaliseerd. Vervolgens loopt dit snel af naar 26 procent (derde kwartiel) en 4 procent (vierde kwartiel). Politieke stabiliteit laat een vergelijkbaar beeld zien. Iets meer dan de helft van de immigranten uit landen met een geringe politieke stabiliteit (eerste kwartiel) hebben de Nederlandse nationaliteit aangenomen. Bij zowel migranten met een iets lager en iets hoger dan gemiddelde stabiliteit (tweede en derde kwartiel) ligt de proportie genaturaliseerden rond de 38 procent. Onder migranten afkomstig uit landen met de hoogste politieke stabiliteit (vierde kwartiel) is met 9 procent het aandeel genaturaliseerden beduidend lager. Verder is het aantal naturalisaties iets hoger onder migranten uit landen waar men de oorspronkelijke nationaliteit kan behouden bij het verkrijgen van het Nederlanderschap (35 procent), dan onder migranten die hun oorspronkelijke nationaliteit automatisch verliezen (32 procent).

3.1 Naturalisatie naar persoons- en herkomstkenmerken (migratiecohort 1995–2002)

	%		%
Geslacht		Kinderen < 18 in huishouden	
Man	31,7	Ja	41,2
Vrouw	36,7	Nee	28,1
Leeftijd bij migratiebeweging		Dubbele nationaliteit	
15–17 jaar	51,5	Geen automatisch verlies	35,4
18–24 jaar	35,4	Automatisch verlies	32,2
25–34 jaar	34,9	Economische ontwikkeling herkomstland	
35–44 jaar	29,3	Laagste kwartiel	53,1
45–54 jaar	23,2	Tweede kwartiel	53,2
55–64 jaar	22,5	Derde kwartiel	26,4
65–74 jaar	22,6	Hoogste kwartiel	4,0
> 74 jaar	11,8	Politieke stabiliteit herkomstland	
Partner		Laagste kwartiel	51,9
Geen partner	25,2	Tweede kwartiel	38,2
Partner van Nederlandse herkomst	42,1	Derde kwartiel	38,3
Niet-Nederlandse partner van niet-Nederlandse herkomst	23,5	Hoogste kwartiel	8,9
Jaar naturalisatie partner niet-Nederlandse herkomst	92,8	Totaal	34,4
1 jaar na naturalisatie partner niet-Nederlandse herkomst	71,4		
2 jaar na naturalisatie partner niet-Nederlandse herkomst	61,1		
3 jaar na naturalisatie partner niet-Nederlandse herkomst	61,1		
> 3 jaar na naturalisatie partner niet-Nederlandse herkomst	47,9		

Bron: CBS

Meer algemeen bieden de beschrijvende statistieken ondersteuning voor de notie dat migranten een rationele kosten-batenafweging maken om al dan niet te naturaliseren, en dat daarbij vooral ook kenmerken van het land van herkomst van belang zijn.

Een aantal van deze kenmerken hangt onderling samen. Zo is bijvoorbeeld leeftijd gerelateerd aan de aanwezigheid van jonge kinderen in het huishouden. Een ander voorbeeld betreft de economische ontwikkeling die doorgaans hoger is in landen die politiek stabiel zijn. Om met deze onderlinge verwevenheid rekening te houden is een analyse uitgevoerd om de unieke bijdrage van de kenmerken op het naturalisatiegedrag in beeld te brengen.

De resultaten van de Cox-regressie zijn weergegeven in tabel 3.2. De exponentiated coefficient is te lezen als de kans op naturalisatie ten opzichte van de referentiecategorie, en te interpreteren als de Odds Ratio bij logistische regressieanalyse. Een coëfficiënt lager dan 1.0 betekent dat de kans op naturalisatie van de desbetreffende groep kleiner is, is de coëfficiënt groter dan 1.0, dan is deze kans groter.

Vrouwen hebben een grotere kans om te naturaliseren dan mannen. Ook leeftijd is van belang: naarmate de leeftijd op het moment van migratie hoger is, neemt de kans op naturalisatie af. Deze bevinding komt overeen met tabel 3.1 en sluit aan bij de notie dat migranten vroeg in de levensloop de waarde van naturalisatie hoger inschatten dan wanneer zij pas in een later stadium naar Nederland immigreren. Mogelijk weegt voor ouderen het nut van het Nederlanderschap niet langer op tegen de vereiste investering.

Verder is te zien dat de partner ertoe doet. Migrant met een partner van Nederlandse herkomst hebben beduidend meer kans te naturaliseren dan migranten zonder partner. Voor partners van Nederlandse herkomst heeft emigreren aanzienlijke consequenties. Zij moeten in dat geval immers afstand nemen van familie, vrienden, en de omgeving waarin zij zijn opgegroeid. De kans dat deze gezinnen in Nederland zullen blijven is dus groot, waardoor de waarde van naturalisatie toeneemt. Migrant met een genaturaliseerde partner hebben tevens meer kans zelf te naturaliseren. Echter, bijzonder interessant is het tijdselment in deze relatie. In het jaar waarin de partner naturaliseert, stijgt de kans dat de migrant in kwestie zelf ook naturaliseert substantieel met een factor 9 in vergelijking met migranten zonder partner. In de jaren die hierop volgen neemt de kans om te naturaliseren weer geleidelijk af, maar blijft nog zeker drie jaar groter dan voor migranten zonder partner. Een genaturaliseerde partner heeft reeds geïnvesteerd in het opbouwen van een toekomst in Nederland, waardoor hij of zij minder geneigd zal zijn Nederland op korte termijn te verlaten. Naturalisatie wordt daardoor lucratiever. Bovendien suggereert de analyse dat deze keuze in veel gevallen in overeenstemming met de partner wordt gemaakt, waarbij beide partijen op hetzelfde moment besluiten te naturaliseren. De kosten van een meervoudig naturalisatieverzoek zijn ook beduidend lager dan de kosten voor twee afzonderlijke naturalisatieverzoeken. Migrant met een niet-genaturaliseerde partner hebben daarentegen een lagere kans om te naturaliseren in vergelijking met migranten zonder partner. Wanneer de overweging om al dan niet te naturaliseren in ieder geval deels op gezinsniveau plaatsvindt, dan kan dit een versterkend maar ook een dempend effect hebben. In relaties waarin de partner naturaliseert heerst blijkbaar de (gedeelde) notie dat de Nederlandse nationaliteit waardevol is. Klaarblijkelijk is dit in relaties waarin de partner niet naturaliseert om bepaalde redenen omgekeerd. In die zin liggen de opties voor migranten zonder partner meer open.

Het hebben van jonge kinderen in het huishouden is geen significante voorspeller van naturalisatie. Dat is verassend, aangezien de verwachting was dat juist deze migranten een stabiele leefsituatie willen creëren waarin hun kinderen kunnen opgroeien, en om die reden een grotere kans hebben om langdurig in Nederland te verblijven. Bovendien zijn deze migranten gebaat bij een gegarandeerde verblijfsstatus die naturalisatie kan bieden. Dit staat haaks op de bevindingen in tabel 3.1 waar uit bleek dat het hebben van kinderen in bijna dubbel zoveel naturalisaties resulteert dan wanneer er geen kinderen in het huishouden zijn. Een verdere analyse toont aan dat migranten met kinderen sterker vertegenwoordigd zijn in alle overige persoons- en herkomstcategorieën die positief met naturalisatie samenhangen dan migranten zonder kinderen. Zo zijn migranten met kinderen doorgaans vrouwen, zij zijn jonger op het moment van migratie, en zij hebben vaker een partner die genaturaliseerd is. Bovendien zijn zij in vergelijking met migranten zonder kinderen afkomstig uit economisch minder ontwikkelde en instabieler herkomstlanden en zijn zij vaker in staat de oorspronkelijke nationaliteit te behouden. Met name de correctie voor de partner en de ontwikkeling en stabiliteit van het herkomstland zorgen ervoor dat de oorspronkelijke, bivariate, samenhang verdwijnt. Met andere woorden: wel of geen kinderen in het huishouden heeft geen toegevoegd effect op de beslissing om te naturaliseren.

De bevindingen van de kenmerken van het herkomstland stroken met de verwachtingen. Migrant die hun oorspronkelijke nationaliteit verliezen wanneer zij het Nederlanderschap verkrijgen hebben ongeveer 8 procent minder kans te naturaliseren dan migranten voor wie een dubbele nationaliteit mogelijk is. Dit komt overeen met de ongecorrigeerde resultaten, waar het relatieve verschil vergelijkbaar is. Deze resultaten sluiten aan bij het idee dat het opgeven van de oorspronkelijke nationaliteit nadelige consequenties heeft die niet voor migranten gelden die hun oorspronkelijke nationaliteit kunnen behouden. Overigens dient

3.2 Naturalisatie naar persoons- en herkomstkenmerken (migratiecohort 1995–2002)

		Coef.	Std. dev.	Exp coef.
Geslacht	Man	-0,043	0,008	0,958 ³⁾
	Vrouw	ref.	ref.	ref.
Leeftijd bij migratiebeweging		-0,019	0,001	0,982 ³⁾
Partner	Geen partner	ref.	ref.	ref.
	Partner van Nederlandse herkomst	0,480	0,012	1,616 ³⁾
	Niet-Nederlandse partner van niet-Nederlandse herkomst	-0,213	0,012	0,808 ³⁾
	Jaar naturalisatie partner niet-Nederlandse herkomst	2,199	0,015	9,012 ³⁾
	1 jaar na naturalisatie partner niet-Nederlandse herkomst	0,908	0,029	2,479 ³⁾
	2 jaar na naturalisatie partner niet-Nederlandse herkomst	0,635	0,033	1,886 ³⁾
	3 jaar na naturalisatie partner niet-Nederlandse herkomst	0,401	0,034	1,494 ³⁾
Kinderen < 18 in huishouden	> 3 jaar na naturalisatie partner niet-Nederlandse herkomst	0,001	0,013	1,001
	Ja	ref.	ref.	ref.
Dubbele nationaliteit	Nee	-0,002	0,008	0,998
	Geen automatisch verlies	ref.	ref.	ref.
Economische ontwikkeling herkomstland	Automatisch verlies	-0,083	0,008	0,920 ³⁾
		-2,271	0,029	0,103 ³⁾
Politieke stabiliteit herkomstland		-0,346	0,004	0,707 ³⁾

³⁾ : p < 0.001
 N = 232 052
 Events = 79 815
 Observaties = 1 394 869
 Logrank = 107 082 (p < 0,00001)

Bron: CBS

te worden opgemerkt dat immigranten die uit landen komen waar dubbele nationaliteit is toegestaan in de regel door de Nederlandse wetgeving verplicht zijn vrijwillig afstand te doen van die nationaliteit. Aangezien de Nederlandse wetgeving echter een aanzienlijk aantal uitzonderingen op deze regel kent, is voor veel immigranten een dubbele nationaliteit alsnog mogelijk. Dit verklaart waarom wij een significant, maar relatief bescheiden effect vinden van de dubbele-nationaliteitsregel in het herkomstland. Verder zijn migranten uit economisch meer ontwikkelde en politiek stabielere landen minder geneigd te naturaliseren. Deze migranten hebben al een waardevolle nationaliteit om op terug te vallen wanneer de migratiebeweging niet succesvol blijkt, terwijl met name migranten uit minder ontwikkelde en politiek instabiele landen hun verblijfsstatus willen versterken door naturalisatie.

4. Conclusies

In deze bijdrage is ingegaan op de invloed van persoons- en herkomstkenmerken op naturalisatie, op basis van 230 duizend eerstegeneratiemigranten die deel uitmaken van het migratiecohort 1995–2002. Er komen twee belangrijke conclusies naar voren. De eerste is dat de gepercipieerde waarde van naturalisatie een goede voorspeller is van naturalisatie. Kenmerken die betrekking hebben op het situationele nut van naturalisatie vergroten de kans dat een migrant daadwerkelijk naturaliseert. De tweede conclusie is dat de overweging om te naturaliseren niet alleen op individueel niveau maar in een bredere sociale context plaatsvindt. Wanneer personen in huishoudens geanalyseerd worden alsof het afzonderlijke individuen betreft, worden belangrijke overwegingen om te naturaliseren genegeerd. Zo blijkt het gezinsniveau een belangrijk kader waarin de keuze al dan niet te naturaliseren mede gevormd wordt. Resultaten laten zien dat vrouwen vaker naturaliseren dan mannen, en jongeren vaker dan ouderen. Tevens speelt de partner een belangrijke rol in de keuze om al dan niet te naturaliseren. Migrant met een Nederlandse partner hebben een grotere kans zelf ook te naturaliseren, terwijl dit voor migrant met een niet-Nederlandse partner juist omgekeerd is. Bovendien is het effect van een genaturaliseerde partner vooral sterk in het jaar waarin de partner naturaliseert. Vervolgens neemt het effect met de jaren geleidelijk af. Dit suggereert dat de keuze om te naturaliseren in ieder geval deels plaatsvindt in overeenstemming met de partner, waarbij een gezamenlijke overweging gemaakt wordt om al dan niet te investeren in een langdurig verblijf in het bestemmingsland. Echter niet alleen zijn dergelijke persoonsgebonden factoren relevant: ook het herkomstland is uiterst belangrijk voor de afweging om wel of niet te kiezen om Nederlander te worden. Migrant uit economisch minder ontwikkelde en politiek instabielere landen zijn meer geneigd te naturaliseren. Daarentegen naturaliseren migrant die hun oorspronkelijke nationaliteit automatisch verliezen bij het verkrijgen van het Nederlanderschap juist minder.

Literatuur

Bevelander, P., en J. Helgertz, 2014, The influence of partner choice and country of origin characteristics on a the naturalization of immigrants in Sweden: a longitudinal analysis. Paper gepresenteerd op de CES conferentie, Washington D.C.

Bevelander, P., en M. Veenman, 2008, Naturalization and socioeconomic integration: the case of the Netherlands. In: P. Bevelander en D.J. DeVoretz (red). The economics of citizenship, Malmö, Malmö University Press, 63–88.

Cox, D.R., 1972, Regression models and life tables. *Journal of the Royal Statistical Society, Series B (Methodological)*, (2) 34, 187–220.

Elder Jr, G.H., 1994, Time, human agency, and social change: perspectives on the life course. *Social Psychology Quarterly*, (1) 57, 4–15.

Mazzolari, F, 2009, Dual citizenship rights: do they make more and richer citizens? *Demography*, (1) 46, 169–191.

Portes, A., en J.W. Curtis, 1987, Changing flags: naturalization and its determinants among Mexican Immigrants. *International Migration Review*, (2) 21, 352–371.

Street, A., 2013, My child will be a citizen: intergenerational motives for naturalization. *World Politics*, 66, 264–292.

Vink, M.P., T. Prokic-Breuer en J. Dronkers, 2013, Immigrant naturalization in the context of institutional diversity: policy matters, but to whom?. *International Migration*, (5) 51, 1–20.

Vink, M., G.R. de Groot en C. Luk, 2013, MACIMIDE Global Dual Citizenship Database. Maastricht: Maastricht University, <https://macimide.maastrichtuniversity.nl/dual-citizenship-database>.

Yang, P.Q., 1994, Explaining immigrant naturalization. *International Migration Review*, (3) 28, 449–477.

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2014–2015	2014 tot en met 2015
2014/2015	Het gemiddelde over de jaren 2014 tot en met 2015
2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2014 en eindigend in 2015
2012/'13–2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2012/'13 tot en met 2014/'15

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress

Studio BCO, Den Haag

Ontwerp

Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2015.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits CBS als bron wordt vermeld.